

Plymouth, Pa. 8 Birželio.

Praėjusį kartą nurodome, kiek mūsų žmonių išdūda aukų ant bažnyčių, padovanojami jas šventintams, ir kada nieko nepaaukavo ant savo apsisvietimo reikalų. Mums rodosi, kad bažnyčioms ir katalikystei lygiai būtų geriau, jei ji turėtų apsviestus parapijonus ir katalikus. Mes žinome, kad didelės trucksmas kilo Minersville delei paaukavimo \$5,00 ant „T. M. D.“ o ne ant bažnyčios. Dabar „Garsas“ užmeta „szliuptarnukams“, kad tie jie nejo ant teatro, dėlto, kad teatro pelnas buvo paskirtas ant katalikizkos bažnyčios ir už tai atitraukia jiems tautizkumą. Tokie, kurie nieko nedūda ant bažnyčios, pagal „Garsą“, yra ne lietuviai, ne tautiečiai. Mums rodosi, kad ne visi toki yra. Czionai kyla klausimas, ką nuveikė lietuviai katalikai ir „szliuptarniai“ ne tautiečiai jau? Darbūse agitacijos ir literatūros, „szliupiniai“ yra toli palikę visus lietuvius-katalikus, nors jų yra visai mažai, prieš katalikus. Tiesa, paskutiniuose dvejuose mėnuose paskui „szliupinius“ pradėjo leisti knygas ir kuningai, bet tas jų darbas yra tik iš prievartos. Tas pats yra ir su jų laikraszcziais. Jų laikraszcziai nėra vadovais žmonių, nevienijanti žmones, bet skirstanti jūs į pulkus, ir ginanti ne tikėjimą, o tik kuningus. Dėlto gi vertėtu „Garsui“ ne kelti tokių klausimų, kurie szižina vienus prieš antrus. Faktas, Amerikoje lietuviai bažnyčių pastatė labai daug, bet ką jie nuveikė dėl savo tautos o ir patys savo gero? Nieko! Jeigu pastatymas bažnyčios būtų atlikimu tautizku, to dar sziądien negalime pripažinti, nes nieko nėra nuveikta. Mes nesakome, kad bažnyčių nereikia, bet matydamai neteisei elgentes mūsų

žmones, nurodome, kad dūdant ant bažnyčios 50 dol. tegul paskiria 5 dol. ant išleidimo knygų, szelpimo gerų raszėjų, isztremtųjų už lietuviszė į Siberiją ir kalinius, pastatymo nors kokios lietuviszkos mokyklos. Cziaminėti reikalai yra kiekvieno prideryste ir nieko nekenkianti katalikystei. Tokiu būdu taps atimta priežastis užpūlino ant bažnyčių ir tikėjimo, ir bus nauda visūmeni.

„Garsas“ pirmiaus iszeinantis Shenandoah & Pittsburg, paskiaus kaip „Pasaulė“ Elizabeth & Brooklyn, dabar jau persikraustė į Minersville ir iszeis Minersville & Shenandoah. Nū tu ilgų kelionių taip sumažėjo nabagas, kad turi vos puspenkto puslapio skaitymų su trečia dalia vaidų.

Isz Lietuvos.

Veiveriūse, (Suv. gub.) diena 9 Gegužio, iszėjus su miszioms kuningui Dubauckui, Veiverių mokininių mokyklos prefektui, pribėgo kun. gospadinė Teofila ir pradėjo pert nugarą su lazdinu. Pir mutinį ypą kirtu stacziui per galvą, kada, gal kuningas apsvaigęs pasilenkė, tada szveitė per nugarą. Sudavė keletą ypu ir nustojo muszus, kada lazda pusiau sutruko. Tūm tarpu nepaprastą muszėją bobos apsupo ir iszvarė lauk isz bažnyčios, o patyrusi policija apie tą jos darbą, nuvedė ją į kalinį.

Už ką ji muszė lengva dasiprotėti isz to, kad kuningas ją pavarė ir pradėjo glamonėtis prie Vaiciechauckienės. Vienok vis gi negražiai iszeina su toms kuningų gospadinėmis. Ar gi ne geriaus jiem būtų, kad paklausty vyskupo, o visas jas, ir visi kuningėliai isz klebonijų praszalintu. Atlikti gospadinystės darbus pataikytu ir vyriszkaiai.

Dieve dūk, kad nors dabar poszitam atsitikimui susiprastu mūsų kuningėliai ir paklausę vyskupo, jas pavarytu, gal nebutu tokios gėdos net ir prieš svetintikius.

Netoli nū Prienu, iszdege dvaras Tadeuszavas, prigulintis grovienei Vodzinskienei. Apart trobėių, padarų, sudėgė 40 arklių, 36 kumelukai, 32 jaučiai, 40 karvių, daugelis javų ir dobilų.

Senapilės „krakadilius“ Vonseckas iszvažiavo į Varsavą. Jam iszvažiavus per telegramą paszaukė ir prokurorą, su kuriūm pereitą metą darė kratas ir daugelį žmonių suaresztavojo. Rodosi bus paszaukti reikalūse delei jų pernykszcio darbo.

Kaunas. Sziūm kartu noriu keletą zodzių isztarti apie Lietuvos darbininkus ir jų judėjimą. Per dvejus paskutinius metus atsirado Lietuvoj darpe 1897 m. Czionai paminėsiu tik tai, kas naujo atsirado. Naujai iszdygusi „Lietuviszka Socijal-Demokratizska partija“ rado neprietelių „Lenkų Socijalistizskoje Partijoje“, kuri priguli prie iszleidžiamo Londone laikraszbinkų socijalistizski vadovai, kurie susiorganizavo į „Lietuviszką Socijaldemokratizską Partiją“; iszleidžia jie net laikrasztį po vardu „Lietuvos Darbininkas“ („Robotnik Lietuvoski“). Iszeina jis užrubežėje — 1896 m. iszėjo N. pirmas, o sausio mėn. 1898 m. pasirodė N. antras. Pirmasis numeris buvo iszėjęs dviejose kalbose — lenkiszkaiai ir lietuviszkaiai, antraji gi macziau tikt lenkiszka. Vilniuje iszeina hektografūtas laikrasztis, lenkiszkaiai, „Echo zycia robotniczego“, o Kaune „Robotnik kowieński.“***) Apie tai jau buvo praneszta bene „Var-

*) „Aidas darbininkų gyvenimo“ jo iszėjo jau 8 NN.

**) „Kauno darbininkas“.

ezio „Przedświt“, Lenkų Karalysteje slapta iszleidžia „Robotnik“. Szta lenkai socialistai N. 26 „Robotniko“, isz 13 dienos Vasario 1898 m. tiesiog interdiktą (iszkeikimą) užmeta ant „Liet. Socijal-Demokratizskos Partijos“. Ketvirtas susivažiavimas „Lenkų Socijalistizskos Partijos“ pripažįsta, kad „Liet. S. D. Partija“ yra visiszkaiai nereikalinga, kad su ja reikia kova varyti; toliaus užgina maskolizskai socijalistizskai partijai susidėti su „L. Soc. D. Partija“. Pavelija lenkai maskolių socijalistizskai partijai susidėti be lenkų zinios tikt su tikrai lietuviszkomis revoliucijinėmis organizacijomis (kurių varo propagandą vien tikt lietuviszkų kalboje). Nūszaliai da pridėsiu, kad tasai susivažiavimas tiesiog rodija „Lenkų Socijal. Partijai“ susidėti su lietuvių tautizskomis revoliucijinėmis organizacijomis. Aiszku, kad po tū vardu lenkai supranta partiją „Varpo“ ir „Ukininko“. — Dabar klausimas, kodėl „Lenkų Soc. Partija“ neapkenczia „Liet. Soc. Dem. Partijos“. Mat lenkai ant Lietuvos da vis žiuri kaip ant lenkų provincijos, o „L. S. Dem. Partija“ iszpažįsta, kad Lenkija sav., o Lietuva sav gali gyventi. Isz to ir nesutikimas. Lenkų partija yra stipresnė už lietuviszką, o kas stipresnis, tai visados rupinasi sėsti ant spraudo silpnesniam. Su lietuviais gi (varpininkais, matyt) lenkai tiesiog koketūja, monija jiems akis, o nieko gero iki sziol jie lietuviams nepadarė, jeigu neskaityti iszleidimo knygutes „Vardan Teisybės“, kurią tie lenkiszki socialistai pirm pusantų metų spaudiūo. Isz Lietuvos gi lenkai ypacz daug pelno turi, nes pinigus semia, lietuviszkais neszėjais per rubezių naudojasi, inteligentizskas pajiegas gauna. —

Dabar apie N. 2 „Robotni-

ko“ lietuviszko; turi 140 puslapių 8° mažojo formato; pripildytas visokiomis žiniomis iš visų Lietuvos krasztų, kur tik pabirkai ir dirbtuvės yra. Iki šiol tikrų lietuvių darbininkų, kalbanczių lietuviszkai, mažai tebuvo, pertai gal ir turėjo tiesą nekuri vyrai sakyti, kad socializmas netur dirvos Lietuvoje. Ale dabar pasirodo, kad skaitlius lietuvių darbininkų vis auga. Kaune Rekoszo pabrūke dirba kūne vieni lietuviai, apie 200 darbininkų, Tilmanso pabrūke yra 560 darbininkų, daugiausiai lietuviszkai kalbanczių, Szmito pabrūke 800 darbin., kurių daugelis lietuviai; Szaulių pabrūkūse dirba apie 2000 darbininkų, didžiūma žydai, bet dabar labai ėmė lietuviai verstis į pabrūkas; keli szimtai darbininkų dirba Panevėžio pabrūkūse ir dirbtuvėse; Aleksote yra pabrūkas karpėms (sziaucziškų) vinuczių, kur dirba apie 70 grynų lietuvių. Kovo mėnesyje 1897 m. sustraikavo darbininkai dirbantieji ant kelio nū Varėnos ant Alytaus, apie 200 darbininkų tikrų lietuvių, tūmet policija nuposzkino į Trakus. Tiek randasi žinių tame numeryje laikraszcziū apie tikrus lietuvis darbininkus. O kur da Liepojus, Ryga, kur yra tukstancziai lietuvių darbininkų, kur dvarai, kuriūse buna po 100 ir daugiau liet. darbininkų, kur Nemuno troptininkai, kur muszikai akmenų ant plentų, kur daugybė da visokių dirbtuvių. Lietuvoje, kuriose randasi daugiausiai lietuviszki darbininkai. Tai gi nerka kalbėti dabar apie tai, buk socializmas da nerastu dirvos Lietuvoje. Jau jis yra ir auga, gaila tiktai, kad knygos ir laikraszcziai mus darbininkams dūdas beveik vienoj lenkiszkoj kalboj, tokiu neatsargumu mes lietuviai vercziamie lietuvis darbininkus į lenkus. Baigdamas apie N. 2

„Lietuvos Darbininko“ paminėsiu, kad ant virszutinių lapų apgarsinta lietuviszko knygutės ir laikraszcziai socialist. įtalpos, o taipogi ir svarbiausi lietuviszki laikraszcziai visokios pakraipos: „Varpas“, „Ukininkas“, „Tėv. Sargas“, „Vienybė“, „Lietuva“ ir „Kardas“. Gaut galima — Zuerich'e (Szveicarijoi), pas Otto Lang, Hegibachstr. 22.

Ant 1 Gegužio „Liet. Social-Demokr. Partija“ atspaudino du atsiszaukimu — lietuviszkai ir lenkiszka, kur szaukia darbininkus reikalauti 8 adynų dienos darbo, politiszkos laisvės, didesnio užmokeszio ir socialistiszko surėdymo valstijos. Tie atsiszaukimai da keliomis dienomis priesz 1 Gegužio pasklido po darbininkus Vilniaus, Kauno, Sziaulių, Liepojaus ir kitų miestų. XZ.

Isz Prusu Lietuvos.

Lietuviai darbūjasi skyrymo dirvoje, kiek jų spēkos da leidžia. Ant kiek žiūrėti galima, tai galima isz kalno jau spėti, kad Szilokarcziamos ir Klaipėdos pavietai iszskirs savo pasiuntinį, Joną Smalakį; paskui gali iszskirti dar Dr. Saurveiną Tilžės ir Pakalnės pavietai, czia gali Dr. Saurveinas pareiti į antrūsius skyrymus (stichwahl) ir taip iszskirtas tapti. Lietuviai agitacijos susirinkimus laiko szia bei ten. 9 Gegužį parvaziavo isz Vokietijos ir Dr. Saurveinas, idant savo pavietų skyrėjams praneszimus laikytu, o lygiai ir visame gelbėtu.

Lietuvių skyrymo draugystės paparcziū yra; „Su Dievu už mūsų vieszpatį karalių bei tėviszkę ir mūsų brangiajė vierą ir kalbą“. Drasiai kariauti priesz visus szėtono melus ir jo klastas, kures jis varo, į szviesos angelą pasiverstę, ir czionai pagonystę bei apmelavimą platina. (isz „N. L. C.“)

Lietuviszki renegatai, pavirtę į vokiszki konzervatyvų szunelius, loja kiek jų koserės nesza. Su tiesa jiems visai nesiseka jau, tai griebsi nabagai už melų. „Konzervatyvų Draugystės Laiszkas“ savo skaitytojams melūja, buk p. Smalakys nenorėdamas sau pasidaryti gėlos ir iszkados, lieps savo skyrėjams viensirdziai (kodėl ne vienbalsiai?) grovą von Waldensee skirti. Vienoje vietoje jie buvo vėl pastatę kandidatu K. Tamozių, bet matydami nieko neiszkirę, pasiskyrė grovą, augszta „personą“. Matotė, yra tai didelė garbė skyrėjams, kad jie gauna skirti „grovą“, kurs paskui neuzsimirszta savo skyrėjus griezciaus suvokiecziūti. „Lietuvos Paslas“ po vadovyste lietuvių naikintojo kun. Kr. Jurkszaičio su visu smarckumu užpūla ant Dr. Saurveino kaipo vokieczio ir norinczio suvienyti lietuvis su lenkais ir vengrais dar, ir atskirti nū brolių vokieczzių. Tą savo užpūlimą remia ant Dr. S. „Raudos“ mirusiam kun. Bl. Czartoryskiui, kur sako: „Asz, asz lietuvis nors vieną trumpą ezėsą „Vėdziau kalbos kovoi, stovėdams už tiesą; „Norėjau vest visus su lenkais sandoroj; „Ilgai juk abeji buvom vienoj bėdoj; „Jei lenks bei lietuvis daugiau nesusibartū, „Jei Vengrija dar syk su lenkais isitartū, „Jei atsinaujintū „Didzio karaliaus“ laiks, „Tai — out' Europoje — tiez, man galva apsvaigs.

„Pasla“ sako, ar neturėjote jau lietuvis, nes Dr. S. yra kas zin k kurios partijos draugas. Abėlu kandidatai yra varomi per „szerengą“ visur. Už tai nereikia nei dyvytis. Vokiszki konzervatyvai jau nelaimės Tilžės ir Pakalnės bei Szilokarcziamos su Klaipėda

pavietūse. Jie savo kandidatus pastatė dėlto tik, kad gaiszinti lietuvis.

Gailu kad labai mažai yra apszviestų lietuvių, kurie galėtu aiszkinti lietuviams politiszka pasilaikymą, kaip yra kitose partijose. Czionai mokintiesni lietuviai veik visi yra uredininkai ir negali nei burnos atidaryti, nes jūs jų virszininkai tūjaus nubaustu arba iszmestu isz uredo. Andai susitikę vieną mokintoją isz Pilkainio pavieto, gerą lietuvi, daviau jam „Vienybę“, kuri didei jam patiko, ir asz perskaitęs, kelis kartus jam pacztu pasiuncziau. Atraszė nabagas, kad daugiau ant jo adreso nesiuscziau, o tik ant jo kaimyno, nū kurio jis atsiimęs be jokios baimės, raraszo: „kadan gi dėlto labai prispaudziamas ir persekiojamas esmi“.

Praėjusį metą buvo pradėję mūsų lietuvaits raszinėti straipsnelius į laikraszczius; laikraszcziai su dziaugsmu tai talpino ir jas gyrė, net ir Amerikos „Lietuva“ „bei Vienybė“ isz to pasidziaugė ir atkartojo jų rasztus. Turbut per greitai jas pagyrė, nes po pagyrimui nustojo raszė, kaip viską jau atlikę ir atsiemę algą. Jų mieriai rōds buvo labai platus ir naudingi, bet toli per siaurai užsibaigė it laksztungalų szulbėsis iki sukraujant lizdą, o gal kur užsislėpę yra ir su sykiu atlygins už visą pažadėjimą. Tai gi joms pradėjus dirbti atsiliepė ir jaunikaiczių, kurie užsigėdė sueiti į pažinti su tokioms tautietėms, ir kaip dabar pasirodo, tai jau Marikė yra apsisvedusi ir ragina dabar vyrus skirti lietuviszkus pasiuntinius, nebaidytisi kelionių ir save apieravotisi; ragina raszyti budinanczius straipsnius į „Naują Lietuviszka Ceitungą“ bei „Auszrą“, kad tulos neliegotu saldziai. Apgaili kad jos neturi tiesos balsūti, nors

lygiai su vyrais turi nesėti valdžios nasztą, ragina apdumoti brangeję vertybę mūsų skarbo, kalbos, ir kavoti ją dėl kudiškių, kad ir jie būtų lobijų, kalbos nestokūtu. Matyti, kad Marikė, nors apsivedusi, bet dar mislyja ir draugės ragina prie tėvyniško darbo. Dirbti ant tėvynės naudos galima visur ir visados, jei turi jos meilę, ir numylėję tėvynę už viską labiausiai, kuri ypatingai tokių darbininkių ir reikalauja; bet tokie darbai turi būti atlikti darbu o ne pažadėjimais ir raginimais kitų. B.

Czystyja krauja.

Czystas kraujas tikrina czystą odą. Nėra gražumo be to. CASCARETS CANDY CATHARTIC vasczystyja tau kraują, ir laikyja czystą, nes iszvaro oisę nečzystumą isz kūno. Pradėk imti azadien k iszvarę isz tavo kūno guczkius, dedervines ir ditas dos ligas, nes CASCARETS už 10c. tai parafar. Gauši visosio aptiekose su gvarancija 10c. 25c. ir 50c.

Isz Kitur.

Karė tarp Amerikos ir Ispanijos. Praėjusę sanvaite svarbesnių atsitikimų neatsitiko, apart mėginimo bombarduoti tvirtynę Santiago de Kuba ir tyčiomis nusiuntimo amerikoniško laivo „Merriamac“ į ūsto įplauką, kuriūmi amerikoniškai pasiryžo užtvenkti iszplaukimą ispaniškos laivynės isz tojo ūsto, kuris yra labai siauras. Buvusieji ant laivo „Merrimac“ žmonės, asztūnetas, tapo ispanų sugauti. Tą laivą rodo paskandino ispanų kanūlės, bet amerikoniškai tyčiomis jį tenai siuntė iszrinke tam liūsnorius, kurie norėtu ispanams pasidūti. Sugavę ispanai anūs 8 kareivius, tūjaus pasiulė amerikoniškai iszmainymui ant sugautųjų ispanų, kuriūs amerikoniškai sugavo su laivu „Rita“ 8 Giegužį, netoli San Juan, salos Porto Rico. Bombardūjant tvirtynes, amerikoniškai 70 szuvių paleidę isz didžiųjų kanūlių, ispanai gindamiesi nū amerikoniškai paleidę net 300 szuvių, bet nei vienas netropijes į Amerikos laivus. Amerikoniškai giriasi, buk tvirtynes sugriovę, nes paskiaus,

po amerikoniškai szuvių, ispanai jau neatsiliepė, tai gi amerikoniškai būtų ispanus iszvarę savo szuviais isz tvirtynių rodosi, bet da patvirtinanczių žinių nėra. Amerikoniškai laikraszcziai padūda žines diei melagingas, vieną kartą raszo, kad tiek ir tiek jau iszplaukė, kita gi raszo, kad po 10 dienų dar iszplauks. Kariszi virszininkai jokių žinių apie kariaunos kelius neiszdūda, o laikraszcziai norėtu, kad kas valanda būtų dideli musziaziai ir laimėjimai, kad jie galėtu iszleisti „extra“ laiszkus ir geresnį biznį padaryti. Laikraszcziai prasimanė, kad amerikoniškai sugavo Ispanijos kariszką laivą „Alfonso XIII“ su 1300 kareivų, bet paskiaus pasirodė, kad tasai laivas iszkėlė tūs kareivius bei daugelį maisto ant Porto Rico. Ispanija esanti iszsiuntusi 16 kariszkų laivų isz Cadiz į Kubą ir Porto Rico. Laikraszcziai praneszė, buk amerikoniškai nukirtę povandeninius telegramus, bet matoma kad tas netiesa. Ispaniszi virszininkai turėdami gana szpiegų ir žinodami kur randasi amerikoniškos pajiegos, dūda žinę savo virszininkams, o tiejie pasiunczia paszalpą reikalaujantiems visai nesibaimyiant amerikoniškai užpūlio. Ispanai labai naudojami isz amerikoniškai neparangumo, tūmi jie gali kur reikiant pasidaryti tvirtynes, per kurias amerikoničiams reiks pereiti ir daugelį gyvaszių palikti. Kaip stipri bliokada pas Havaną, tai ir abejoti reikią. Praėjusę subatą įplaukė į Havanos ūstą du ispaniszi laivai, vienas kanūlinis „Ardilla“ o kita su 800 gyvūlių dėl mėsos. Ant galo 6-tą dieną szio mėnesio netoli Santiago de Kuba amerikoniškai iszkėlę 5000 kariaunos ir keletą kanūlių. Prie iszkėlimo ispanai metėsi ant amerikoniškai, bet laivynės szuviai ispanus nuviję ir iszskėlę netrukinami. Ame-

rikoniškai rengiasi pirmu užpulti ant Santiago de Kuba, idant atimti ar sunaikinti esanczią ūste Ispanijos laivynę.

Pilipinūse maisztininkai po vadovyste Aginaldo gavę 2000 szaudyklių ir 200,000 szuvių, užpūlė ant Manilos. Amerikos laivynę bombardavo priemieszczius, o pasikėlėliai užpūlė ant miesto ir pergaleję visatinai ispanų pajiegas. Pasikėlėliai užmuszė 1000 ispanų o sugavę 1800 kareivų ir 50 apicierų. Muszėsi 70 valandų. 1000 ispanų atvarę į Cavite jau, o kitus atvarys taip gi tenai, nes kitur neturi jiems vietos. Amerikoniškai mislyja ant Pilipinų perkelti 20,000 kareivų, jie tikisi, kad prie jų prisidės į 15,000 maisztininkų ir taip apgalės tenai ispanus.

Iki sziolei į tarpą tarp kariaujančių szalių dar niekas neisikiszo. Veik visos didesnės vieszpatystės laikosi neutraliszkai, tiktai Prancuzija szelpia Ispaniją su piningais ir visokiais ginklais. Prancuzija ir Amerika padarė sutarimą miltų dėlei ant atvezamų daiktų isz vienos szalies į kitą, isz ko amerikoniškai tikisi pakajaus. Maskoliszi ir prancuziszi laikraszcziai ragina Europos vieszpatystes prie isziszimo tarpau ir veikesnio užbaigimo karės. Grasina Amerikai dėlei jos placzių krasztų, jei Europos laivynė atplauktu, Amerika neįstengtų apsiginti.

Amerikoniškai jurininkai nū laivo „St. Louis“ suštraiškavo. Jie atplaukė į New Yorką nū ilgų kelionių apie Kubą, ir kapitonas užgynė jiems iszeiti nū laivo į miestą, priegtam kapitonas užlaikė jų mėnesinę algą. Maszinistai, kurėjai ir kiti, susitarę pareikalauti savo užmokeszio ir apleis laivą, kadangi jų tarnysta vienų metų buvo iszsi- baigusi. Visi prikalbėjimai jūs grįžti, likosi dovanai. Vos ne vos pasisekė vienam augsz-

tam urėdninkui jūs perkalbėti, kad grįžtu, zinoma, užmokejo jiems kiek reikalavo, ir paszalinio senąjį kapitoną, tą iszpildzius visi sugrižo ant savo vietų iszėmus 40, kurių vietas turėjo nauji užimti. — Europoje tokius būtų suszaukę tūjaus, czionais turi jūs pergale- ti piningai; priegtam jie reikalauja mandagaus pasielgimo virszininkų.

Anglija ir Amerika. Anglijos laikraszcziai labai rodyja savo valdžiai susivienyti su Amerika. Anglijos vienas ministeris taip gi turėjo atvirą prakalbą parlamente apie tai. Anglijos laikraszcziai sako, kad susivienijimą Anglijos su Amerika paskubins vienyjimas Prancuzijos su Ispanija. Prancuzijos akys atkreiptos esą ant kanariszkų salų, Ceuta, ką Anglija laiko už nepriete- liskumą. „Pain Mall Gazette“ sako, kad susivienys Anglija su Amerika, tai bus stipriausia galybė ant svieto, su kuria visas svietas turės rokūtis. Londone buvo didelė pūta, kur buvo į 600 sveczių anglių ir amerikoniškai. Kalbos buvo vien apie brolystę ir susivienijimą. Anglija esanti amerikoniškai tėviszke; nors amerikoniškai ir sumuszė anglus, savo tėvus, kariaudami už laisvę, bet tas jau praėjo. Sir Frederick Pollok pranaszavo, kad ne po ilgo bus „viena laivynė po dviem velavoms dėlei iszlaikymo sviete pakajaus“. Anglija rodosi kad rengiasi prie karės. Mineapolio malūnūse užpirko 120,000 baczkų miltų dėlei kariaunos.

Airių tautiszkas kliobas New York'e nulaukė didelį susirinkimą ir iszreiszkė savo užganėdinimą dėlei dabartinės karės iszliūsavime Kubos ir kitų salų isz po Ispanijos jungo. Bet su visa energija už- protestavojo prieszai susivienijimą Anglijos su Suvienytom Valstijoms. Per tokį su-

sivienyjimą nupultu amerikoniška iszdarbystė ir pastotu didžiausis skurdas Amerikos darbininkų. Nutarimus nusisuntė prezidentui, senatui, kongresui, gubernatoriui ir bulmistrui New York'o. Jie reikalauja, kad Suv. Valstijos izšliūsavę Kubą ir kitas salas, eitu izšliūsūti ir Airiją izš po Anglijos jungo. Jie niekaip nepristosę susivienyjimui su skriaudėjais savo tėvynės.

Ant salos Hayti, mieste San Domingo, pakilo maisztai. Maisztininkų mieriu buvo pašalinti dabartinį prezidentą Heureaux. Prie maisztininkų esą prisidėję ir genarolų izš tikrosios kariaunos. Vyriausiu vadu buvo Jimenes, bet susimuszus su kariauna tapo pergalėtas ir pabėgo. Gubernatoriūs Golito, mieste Monta Kristo, pergalėjęs maisztininkus, kiek jų sugavo, visus suszaudęs.

Italija. Ministrų pirmsedis Rudini sutvėrė naują ministeriją, bet laikraszcziai mena, kad tie nauji ministeriai yra plonprocziai ir be senųjų dumičių nieko negalėšę pradėti.

Karalius Humbertas raszęs popiežiui laiszką užmesdamas klierikalams kaltę už buvusius maisztus. Karalius raszo, kad tikt jis užlaiko ir sergsti Vatikaną. Popieziūs savo aplinkrasztyje į vyskupus raszytame, meta kaltę už maisztus ant liberalų ir bedievystės, kuri Italijoi didei izsiplatinusi.

Azija. Turkestane, mieste Andidzan, 1000 vietinių gyventojų užpūlė ant 300 kareivių, kurių 20 užmuszė o 18 suzeidė. Katra szalis pergalėjo, nėra zinios. Tasai miestas yra aziatiszkoje Maskolijoi, rytūse nū Kinų, vakarūse nū Buckaros abiszaliai upės Sirdaria, kurią tai szalį užėmė maskoliai 1876 metūse.

Dalis darbu

— *Edwardsville, Pa.* Bartels Brewing Co. izš Syracuse, N. Y. stato czionai didelę alaus leidinyčią, kurioje daugelis darbininkų gaus darbą. Bravoras bus veikiai pabaigtas ir tūjaus pradės dirbti. Tosios kompanijos alus yra geriausiu izš visų kitų, ir visur virszū ima.

— *Hazleton, Pa.* Darbai szium kartu stovi pas mus ant žemiūsio laipsnio, bet turime viltį, jog neužilgo pasigerins. Lehigh Valley Coal Co. stato dabar didelį brėkerį, ir nū pirmos dienos Ruggjuczio žada pradėti dirbti. Tuli lietuviai buvo izszvažinėję, tai prasidėjus darbams vėlei sugrįžsz. Iki sziol dirbo tikt po dvi dienas ant sanvajtes, bet dabar žmonės kalba, jog pradės dirbti po ketures dienas.

— *Shamokin, Pa.* Darbas czionykszcziose Reading'o kasyklose truputį pasigerino, pradejo dirbti po 4 dienas per sanvaitę.

— *Scranton, Pa.* Geležies liejinycziose „South Side“ sustojo darbas ant 3 mėnesių dėlei taisymo maszinų.

— *Middleport, Pa.* Kasyklose Kasha William darbininkai szautdami anglį pramuszė virszū ties prudu vandens, kuris puldamas žemyn prigirdė 6 darbininkus.

— *West Bend, Wis.* Knypkių dirbtuvės darbininkai buvo sustraikavę reikalaudami padidinimo algos. Kapitalistai taję ir pakėlė per tarpininkystę rando.

— *Stevens Point, Wis.* Mineapolisio, Minn. kapitalistai stato didelį namą, kuriame įtaisys varymą elektros.

Vietiniai pirkčiai mislyja prikaltėti Chicagos kapitalis-

tus statyti pabirką darymui krakmolo. Jie tvirtina, kad ateinancziame rudenyje galės gauti apielinkėje nū 175,000 iki 300,000 buszelių bulvių dėlei to veikalo.

— *Oshkosh, Wis.* Kapitalistai nori taikintis su straikieriais per tarpininkystę vietinės valdzios. Kapitalistai tamskia, kad jie esą atsakę didelius apsteliavimus, ir dabar, jei pradės dirbti negalės priimti visų darbininkų atgal dėlei stokos darbo. Tūmi jie nori apkaltinti darbininkus, kad nereiktu mokėti didesnių algų ir vadus nepriimti atgal į darbą.

— *Peoria, Ill.* Savininkas vietinės cukriaus dirbtuvės, tvirtina, kad izš 200 straikierių, nepriims nei vieno atgal į darbą. Dirbtuvę tolei laikys uždarytą, kol neatsiras kiti darbininkai vietoje straikierių.

— *Sharon, Pa.* Grove City, Mercer paviete, 500 angliakasių sustraikavo dėli sumažinimo algos. Szitame paviete veik visos kasyklos nedirba ir 2000 darbininkų szvenčia.

— *Reading, Pa.* Darbavietėse Readingo gelžkelio nū pirmos dienos szio mėnesio pradėjo dirbti ant dienos 10 valandų ir 3 bertainius, izsimant nedėldienius. Pirmiaus dirbo tikt 8 valandas ir 3 bertainius. 2000 darbininkų turės dabar po 2 valandas ilgiaus dirbti, kuriems pakėlė ir algą už ilgesnį darbą.

— *Pittsburg, Pa.* Dviejo se vietose Pittsburg'o angliakasyklose sustraikavo apie 200 lėbrių ir važnyčių. Jie visi nuėjo į kasyklas Vulkan, ir prikaltėjo visus darbininkus lygiai straikūti.

— *Lebanon, Pa.* Czionai sustraikavo 400 darbininkų geležies liejinyczioje dėl nu-

mazinimo algos. Sustraikavusieji nuvyko į Colebrook prikaltėti ir tenai dirbanczius darbininkus prie straiko.

Nušibankrutijimų praėjusę sanvaitę buvo 245 prieszai 214 pirm metų.

Du milijonu ant metu

Kadangi žmonės verba, pabando ir vėl perka, tai patirina, kad jie yra užganėdinti. Žmonės Suvienyose Valstijose dabar perka CASCARETS CANDY CATHARTIC mažiausia du milijonu dėluczių ant metu, be abejonės bus trys milijonai priesz naujus metus. Tai roszkia, kad CASCARETS yra labai gera gydikli dėi czystyjimo žmogaus kraujo ir suregulavojimo vidurių. Visose aptiekose 10c., 25c. ir 50c. už dėluczi, nes tai gvarantavojama.

Izš Amerikos.

Lenkiszskai — lietuviszskas pulkas.

„Kuryer Nowojorski“ pranesza, kad sziose dienose taps priimtas į armiją lenkiszskai-lietuviszskas liūsnorių pulkas. Norinti užsirasztyti ir prisidėti, gali visados kreiptisi į „Kuryero“ redakciją. — Ne pro szalį butu zinoti, kiek lietuvių, liūsnorių, atsiszaukė pas p. Naujoką New York'e? Ar atsirado nors tuzinas? Matoma, kad lenkai su mūsų užpelnais pasinaudos.

Kuningo sunus vagim.

Allentown, Wis., sunus kuningo Stanz, turintis 27 metus, Milwaukee pavogė deimantų ir kitų brangių daiktų už \$1000. Apvogtasis savo daigtus izszpažino dviejose pardavinycziose ir jūs atėmė. Vagis buvo neperbrangiai aniems pardavėjams pardavęs. Užklaustas, dėlko vogė, atsakė, kad neturėdamas ką veikti užsiėmė vagysta.

Pavogė vaiką.

Chicago'je viena puikiai apsirėdžiūsi moteriszskė eidama 4835 Prairie Ave. rado ant trepų 2-jų metų vaiką G. Labinerio, kursai sau bovyjosi, ir pasiėmusi nusineszė; vaikai, kurie buvojo drauge, pasakė tėvams apie tai, o, tiejie leidosi vyti ir davė žinę policijai, bet niekur nesurado. Policija mislyja, kad toji moteriszskė

turi buti beprotė, arba tikisi gauti atlyginimą už vaiką. Lapineriai nesijaučia, kad turėtu su kūmi piktumą ir priežastį, kurios dėl jiems pavogtu vaiką.

U g n y s .

Escanaba, Mich., sudėgė krautuvė B. Salinsky & Co., kurios iszkada isznesza \$75,000. — Pittsburg'e sudėgė viena didelė krautuvė javų prigulinti Henderson & Johnson kurios iszkada isznesza \$150,000. — Stamford, Conn. sudėviena liejinyčia rudos, prigulinti F. R. Gillespie Co., kurios iszkada ir \$150,000 isznesza.

N o r e j o a n t l y t a u s i s z s i m a u d y t i .

Abaze, Jacksonville, Fla., paskutinę dieną Gegužio buvo didelė kaitra iki pietų, kur karsztis siekė iki 100 laipsnių. Po pietų pradėjo šauniai lyti ir kareiviai nusidžiaugė isz to, ir skaitliuje 500 vyrų apsirėdę į Adomo rubus, iszbežo ant lytaus ir šokinėjo. Tada neti kėtai užėjo audra ir pradėjo kristi šaunus ledai ant nūgujų kareivių, lyg nubausdami už jų nemandagų pasielgimą. Visi szoko bėgti į budeles, bet ne visiems teko rasti pastogę; užėjusi audra sudraskė keles, deszintis budelių ir tikt po audeklais galėjo pasislėpti nū krintanczių ledų.

S v e t i m t a u c z i a m s a p s i v e s t i n e t i n k a .
New York'e gyvenono apsi-vedęs airis su italiete. Isz pa-
pratimo airis buvo dideliu my-
lėtoju maldų o jo pati, italiete,
mylėtoja muzikos. Vienas
antro paprocio negalėdavo už-
kėsti. Vyras vadydavo pa-
czios grajijimą velnio garbe,
pati gi vyro maldas nūboduliu
ir gaiszinimu dovanai laiko.
Isz to jųdu pradėdavo bartis ir
musztis, gindami koznas savo
szalį, bet vyras budamas stip-
resniu visados laimėdavo ir
velnio garbintoja šauniai ap-

kuldavo, idant toji negalėtu
ano garbinti grajindama.
Pati savo pergalėtoją apskun-
dė į sudą reikalaujama atsi-
skyrimo. Sudas vyrą pripazi-
no kaltu ir prisudijo, kad jis
turi jai mokėti kas šanvaitė po
\$3,00 pragyvenimui. — Musų
lietuvų daugelis yra apsi-ve-
dusių su lenkėms, airėms ir
anglikėms. Atsitikus susivai-
dyti tarpe, lenkė vadina savo
vyrą „przeklėty litvin“ o airė
arba anglikė „black polan-
der“.

R a s z y t a s l a i s z k a s
k r a u j u .

New York'e gyvenantis I.
Wilson, buvo iszkeliavęs į ki-
tą krasztą ant kelių mėnesių
dėl kokių ten reikalų. Liku-
siai pacziai pailgo vienai gy-
venti ir ji pradėjo jieszkoti
jaunikių. Tame tarpe atsira-
do tulas maszinistas isz New
York'o, kuris prasipjovęs gys-
lą ir savo krauju raszė jai laisz-
ką, kad ją mylįs. Jo tėvas
pirm 5 metų atsiskyrė nū savo
paczios ir lygiai savo krauju
paraszęs pacziai, kad jos ne-
myli ir atsiskiria nū jos, sunus
daro tą patį bet antraip, tėvas
ne myli o sunus myli. Sugri-
žęs Wilsonas suaresztavojo sa-
vo paczią ir aną karsztajį my-
lėtoją ir perkratydamas daik-
tus, atrado aną krauju raszy-
tajį laiszką.

E l e k t r i s z k o s
v e s t u v e s .

New York'e apsi-vedė Cha's
Mertersu Jennie Gilmor, ant ku-
riūdviejų vestuvių viskas bu-
vo su elektros įtaisymais. Baž-
nyčia buvo elektra apszviesta,
jaunieji atvažiavo bažnyzion
elektriszkaime vežime, vargo
nai grajijo taip-gi nū elektros,
elektriszkas phonograph'as
grajijo vestuvių marszas ir
szokius, visi svecziai tapo vai-
szinami elektra iszvirtais val-
giais. Stoka buvo tiktai elek-
triszko kuningo. Pagal tai,
gal bus elektriszki ryszjai dru-
tesni negu paprastieji, ir ne-

taip greitai elektriszškai atsi-
skirs, kaip paprastai tinkasi,
kur vienas arba antras per
daug turi elektros.

M a l d i n g a s a v ž u d e .

New York'e, jauna, grazi,
mokinta ir maldinga, 28 metų
moteriszke atemė sau gyvastį
ant gatvės, iszgerdama karbo-
linės rugszties. Pagal jos ru-
bus, buvo matyti, kad gyveno
turtingai; pas ją rado laiszką,
kuriame buvo raszyta apie
dvasių svieta, kuriame meldžia
Praamžio įraszyti ją į knygas
gyvenimo nors paskutinėje vie-
toje. Vardo ir pravardės bei
isz kur ji yra, niekas nezino
nei jos pažįsta. Vidurnaktyje
gyventojai iszgirdę jos dejavi-
mą atrado ją jau pusgyvę, kol
paszaukė daktarą, buvo jau
iszleidusi dvase.

Kiekvienas taip sako:

CASCARETS CANDY CATHARTIC yra ta-
stebuklingiausias gydytojas, iszto amžiaus iszradi-
mūse, turi gardų smoką, gydo lagadnel ir tikrai
inkstus, kepenis, pilvą ir czyetyja visą sietemą,
praszalina pereszalimą, gydo galvos skaudėjimą,
drūgy ir užkietėjimą vidurių.
Pirk dėzintę C. C. C. sziaudien, 10, 25, 50 cen-
tų. Randasi visose aptiekose ir iszgydyimą gva-
rantūja.

Sekmines piemenu szvente.

Atėjus sekminėms, užėjo ma-
ant mislies paprotys Lietuvos
piemenu. Ir taip: Sulaukė
sekminių, viso kaimo piemenu-
kai susirenka į vieną daiktą
(sekminių dienoje seniai gano
bandą) ir eina kiausziniauda-
mi per visą kaimą ir kiekvie-
nūse namūse vienas laiko szio-
kią prakalbą (pas mus, Strum-
bagalviūs, Kalvarijos pav.,
vadina „oracija“).

„Sulaukėme szventų sekmi-
nių, kad Dievas dātu linksmai
sulaukti ir szv. Joninių, su
brandzia varpa, su tankiu
(tirsztu) krumu ir varpa į tar-
pą, grudas į arūdą. Atsiuntė
mus raiba visztelė desėtko
kiauszinėlių, jautis baubonas
miltų, karvė pieno, kiaulė la-
szinių, žasinas girgitonas drus-
kos, avinas mikitonas pipirų,
karvelis pyrago, jūdbėras žir-
gelis pusės rubliaus piningų.

O ant galo praszome, ką Die-
vas davė jums, tai jus dūkite
mumis, kaip mes turėsime tai ir
jums dūsim. Amen“.

Ukininkas dūda ant kiek-
vieno piemenio po du kiauszi-
niu, brizelį laszinių, saujele
druskos, miltų (pikliavotų) ir
po 3 kapeikas. Viską surin-
kė sunesza pas vieną ukininką,
ir moters parėję isz bažnyczios
kepėdavo pautienę isz surinktų
kiauszinių, už surinktus pinin-
gus nupirkėdavo degtinės ir
pasamdydavo muzikantą. Pie-
mens valgė, gėrė, szoko ir dai-
navo. Kas likdavo nū tos die-
nos, tai moters nuneszdavo ant
rytojaus į laukus ant kalno,
kur suvėję visi piemens su-
baigdavo.

Mano tėtuszis pasakodavo,
kad jo jaunystėje vyrai nusi-
pjovę rasto galą ant gat-
vės sūstoję po ketūris į abu
galu ir vieni prie kitų ritin-
davo.

Per velykas taisydavo su-
pynes ir eidavo visi suptis.
Mergos numargindavo grazių
marguczių ir dovanodavo savo
mylimiems. Tais supynes
vėlesneme laike kuningai emė
keikti ir drausti. Isz to iszė-
jo, kad vietoje to pasilinksmi-
nimo, szadien atsirado prasira-
dimai. Seniaus ant tokių su-
sirinkimų ateidavo ir senieji
ir visi gražiai po jų akiveizda
linksminosi. Nors senovėje
toksai linksminimasis buvo nē
kame vertas, bet sziaudien nei
tokio nėra. V. R.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Grand Rapids, Mich. Mu-
sų mieste užsidėjo Liet. Ne-
priegulmingas kliubas; į vir-
szininkus tapo iszrinkti szie:
Prezidentu St. Vilezauskas,
jo vietininku V. Bagdonavi-
czius, sekretor. J. Bilskis, ka-
sieriuoti F. Szidasas.

Virszininkai musų kliubo
nuėjo pas miesto virszininką
ir pareikalavo, kad miesto
knygyne rastusi lietuviszkos

knygos lietuviams pasiskaityti. Virszininkas ant to pristojimo ir pareikalavo katalogu nū lietuviszkų knygų S. V. spausdintų, iszimant dvasiszko turinio. Tai-gi dabar bene miesto kasztais taps nupirkto liet. knygos ir patalpintos knygyne, kur lietuviai dovainai galės pasiskaityti. Vertėtu visiems lietuviams nū savo miestų vyriausybių to paties pareikalauti, nes ant tokių knygynų ir jie mokeszius moka.

T. F. Szidas
344 Hamilton str.
Grand Rapids, Mich.

Union City, Conn. Dr-tė „P. Armino“ susirinkime, Geguzio 29, nutarė iszleisti ant laimėjimo sidabrinį laikrodėlį, paaukautą p. J. Dulbio ir aukso 5 dol. Traukimas laimikių bus 22 d. Rugšėjo, 1898. Pelnas eis dėl tėvynės labo.

Draugas.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Rinkimas centraliszko komiteto „T. M. D.“ 1898 m. iszpūlė sziaip:

T. Astramskas ant prezidento gavo 5 balsus.

I. J. Grieszius ant kasieriaus 3 balsus.

M. J. Domijonaitis ant sekretoriaus du balsus.

T. Pauksztis ir A. Olszevskis ant kasieriaus gavo po 1 balsą.

P. Mikolainis, V. Stagaras ir K. Brazys ant sekretoriaus po 1 balsą.

A. Jocis ant reikalų apdirbėjo 1 balsą.

Knygiumi buvo perstatytas senasis knygius M. Alyta, nū Plymouth'o kūpos, bet niekas ant to nebalsavo; Domijonaitis užmanė P. Mikolainį knygiumi. Tai-gi liekasi dabar iszrinkti dar knygių, ir kurį laikrasztį pasiskirsime savo organu.

Kūpos balsavo: Union City, New York, Plymouth, Minersville ir Philadelphijos. Spring Valley kūpa nepadavė savo balsų. Elizabeth'o kūpa taip-gi nebalsavo, nes dar naujai susitvėrė.

Pagal kūpų balsavimą, prezidentu ant 1898 metų pasilieka T. Astramskas isz Minersville, Pa. Box 200, kasierium Ignotas Grieszius isz Union City, Conn. Box 113, sekretorium M. J. Domijonaitis isz Broad Brook, Conn. Apie apdirbėją reikalų nieks nieko neuzsiminė, tai galėsime ir taip apsieiti.

Kas link prižiūrėtojų kasos vien priminė tik kūpa isz Union City; perstatė p. Pruselaitį ir K. Rakutį. Isz dailies-gi, kad kasieriumi likosi p. Grieszius, tai būtų neiszkelio patikrinti mums ir tūs prižiūrėtojus, kurie kaip artymi susiedai turėtų pridaboti reikalą, ypatingai iszsiuntinėjime paskirtu vieton piningų.

Asz nū savęs mislyju taip: kad mums ant szio metų priderėtų vėl už organą laikyti „Vienybę“, nes kaip zinome, tasai laikrasztis gana pasidirbėjo dėl mus draugystės jos įkurime. Taipos-gi „Vienybė“ iszleidžiama knygos formoje, dėl to parankiaus yra dėlei atradimo kokio bent dalyko organe tilpusio kas link draugystės žinių, prieg-tam nemažas, todėl ir tinkamas.

Pavienės ypatos, galės siųsti savo straipsnelius velyjanczius draugystei gerovės, tiesiok „Vienybės“ redakcijon, kūpų gi nutarimus arba užmanymus reiktų prisiųsti ant rankų prezidento, kurs, jeib rastusi reikalą, sutaisęs nusiųstu redakcijon organo.

Su szitūmi asz mislyju palengvinti dėlei mus reikalų redaktoriui darbą, ir geriaus iszsilenksime nū narakavonių. Žinomas yra daiktas, kad kartais reikiant perdirbti visą rasztą, raszėjo prisiųstą, redak-

toriui, tai lengviaus yra naujas paraszyti, negu pataisyti.

Szie mano užmanymai priguli visoms kūpoms dėlei apsvarstymo, ar bus tinkamais arba ne, tas esti kūpų valėje.

Iszrinkus kartą naują centraliszką komitetą „T. M. D.“, per ilgą gana balsavimą, privalo dabar gi pasirupinti atlikti savo priderystes kokios ten szaukia.

1. Senasis sekretorius, teiksis perdūti knygas su rokundoms naujam sekretoriui.

2. Naujas sekretorius teiksis koznos kūpos prisiųsti adresus prezidentams kūpų, idant prezidentai ir sekretoriai kūpų galėtu susineszti bent kokiūse reikalūse vieni su kitais.

Įplaukimą į kasą kūpų piningų, ir jų iszleidimą, gavus žinę, knygoje užraszyti, ir per organą kozname karte pagarsinti.

3. Priėmęs knygas nū seno sekretoriaus, visą stovį tur pagarsinti per organą, taip-gi kitus, kas link draugystės, reikalus priderancziai daboti, idant reikalas nepakryptu priesaisnarių prideranczius malonėjimus.

4. Centraliszkas kasierius teiksis priimti piningus nū kūpų tik tada, kada siųsime jų už spaudą ar kitus reikalus.

5. Kūpų sudėti piningai nū dabar, turi rasti pas vietinį kūpos kasierių tolei, kol centraliszka vyriausybė nepalieps kiek isz koznos kūpos prisiųsti centraliszkam kasieriui; tas yra reikalinga, idant daugiaus mūsų visi piningai neprazutu, kaip kad dabar prazuvo.

6. Prezidentas turi daboti visą labą, idant draugystės reikalus užlaikyti kū geriausioje tvarkoje.

Kaip bus su piningais esancziais 88 dol. ir 15 centų redakcijai „Vienybės“, pasirodavins centraliszkas komitetas, ir apie tai pranesz per organą sanariams draugystės.

Kas link davimo spaudon

knygų kasztais „T. M. D.“, bus paaiszkinta toliaus.

Per p. Mikolainį buvo užmanyta dūti spaudon apysaką „Jūda Žemė“; taip-gi yra iszversta jau knygelė isz lenkiszko po vardu „Petras Žemaitis“. Kada bus piningų, tada peržiūrėjus isz tų dviejų, viena bus galima dūti spaudon.

„Petras Žemaitis“ pagal vertėjo tikrinimą, yra nė jokia lėgenda, bet tikras atsitikimas pavargusio naszlaicziio mokslą einancziio Senapilėje, Suvalkūse ir Varszavoi. Toji knygelė raszyta lenkiszka Shillerio, ir jau tris kartus buvo spaudinta ir paszvesta vien jaunūmeni pasiskaityti; jį gana pajūdina kozną prie naudojimosi mokslu ir dorybe. Lietuviszkoje kalboje tokia knygelė dar neiszėjo.

P. Stagaras, kalbantės man su jūmi ypatiszka, apsiėmė buti pagalboje kaipo literatas, bet reikalauja matyti rasztą koks bus rengiamas spaudon; prieszingai-gi, kad tik jo vardas būtų garsinamas be jokios rodos, kad nenor su visu prigulėti.

Dėlei apsvarstymo dalykų, ir paaukavimo centų naujai iszraszant, turi buti visų kūpų mitingai apie 12-tą d. mėnesio Birzelio, ir apsvarstymai su užmanymais reikalingi prisiųsti ant prezidento rankų: jeiga piningų kason kūpų, prisiųsti centr. sekretoriui.

T. Astramskas.

Nū „T. M. D.“ kūpos isz New York'o, nū S. Mockvycziaus, gavan \$4,30 N. 159 prisiraszė J. Aleksandraviczius isz Chicago, Ill. 1 nū pirmiaus buvo 82,85

Labu yra \$88,15

P. Mikolainis.

Malonus sanarijai DR. „TEVYNES MYLETOJU!“

Pasiremdamas ant szvenčiausiusių tautiszkių mūsų tiesų, ant josų szalei mano kan-

didatūros dūto balso, pasidra-
sinu malonus sądarbininkai
pasveikinti jus keletu szirdin-
gų sąžinės pakviestų žodžių,
kaipo darbininkus, dėlei tau-
tiszko labo, dėlei mūsų tautos
vargstancijos.

Nepaisydami ant tinginystės
Europoje lietuviszkos įteligen-
cijos, kuri gal nubėgo jau
sziaurėn nū tėvynės paskui si-
dabrinį rublį, stengkimės su-
teikti Lietuvos, vienkar ir
Amerikos, jaunūmenei kaipo
atgajėlę gaivinanczią rasą,
idant toji mus jaunūmenė pa-
sigavusi savo glėbon tautiszku-
mą, butų ateitėje naudinga
szeimyna lietuviszkiems ir do-
riszkiems vaisiams.

Tąjį suraminimą, tą rasą, ki-
taip neinstengiamo tėvynai-
niams suteikti, kaip tikt orga-
nizavodami savo pajiegas
daiktan, ir pasekdami įstaty-
mus „Tėvynės Mylėtojų Drau-
gystės“.

Nors prie trumpo pasveiki-
nimo priduriu ezion, kad mums
bruzdant, pradėjo atjausti mus
lietuvystę su teisingais pritari-
mais ir lenkai, be reikalavimo
buti ant mūsų ponais.

Szveicarijoj, mieste Zuerichė
atsibunant lenkiszkos jaunū-
menės susivaziavimui, jie (len-
kai) tiesos žodį mūsų jaunūme-
nei isztarė sziaip:

1. Iszreikszi pagyrimą lie-
tuviszškai jaunūmenei, kariau
jancziai už laisvę tautos.

2. Pripažinti lietuviams vi-
siszką liesą tvėrti savistovias
lietuviszkas organizacijas. (Ar
tai be lenkų daleidimo mes to-
kių negalime tvėrti? *Red.*)

3. Stengtiesi susipažinti su
lietuviszka jaunūmene ir remti
vieni kitus. (Dėkui už viską.
Red.)

Toki patėmyjimai nū sveti-
mų szalininkyszčių ne kitaip
pasiekė anų žinę, kaip tikt
mums darbūjantės taip klausi-
me tautiszkame kaip ir darbi-
ninkiszkame, ir paraginimai
tarpsaviszki artyn prie iszsito-
bulinimo bei žmogiszkos doros,

Mūsų tautą ir darbus prie-
noringos mus darbymetės pa-
žins placziaus ne tikt lenkai,
bet ir kitos tautos, ir reikale
pritarėjais bus mūsų jieszki-
niui taip tautiszkamę kaip ir
darbininkiszkame.

Tapę-gi virszininku įėdnės
mūsų pagal jus balsaviną, pa-
liepiant priderystei, sveikinu
broliai spausdamas jus delnus,
ir pasitikiu, kad jūsų malonu-
mas szirdies, nepamirsz pa-
kurstyti rusantyji lietuvisz-
ką žydinį ir ant toliaus padau-
ginant skaitlių sanarių. Dirb-
kime visi pagal iszgalę.

Su labomis dienomis žemiau-
ses jūsų tarnas.

T. Astramskas.

Paaiszkėnimas kas link apsigyve- nimo ant farmu.

Kilus klausimui apie ragi-
nimą musiszkių kibtiesi prie
žemės, nebus pro szalį ir man
kelis žodžius nū savės pridėti.
Mano nūmonė yra, kad nėra
kito kelio ant pagerinimo bu-
vio vargūlių, kaip tikt apsisės-
ti ant žemės. Veizint ant ilgų
bedarbės laikų, tai didelis nū-
szimtis darbininkų labai pras-
tai iszmisti galėjo ir laimingas
tas, kuris nepadare skolos; da-
bar be apsirikimo galima ma-
tyti, jog buvis darbininko ne-
pasigeris ateitėje, greicziaus
gal dar labiaus nupulti. Bet
mus žmonelės nesirupina apie
savo ateitį ir žmonijos gerovę.
Nors mūsų vadovai stengiasi
pamokinti visokiais budais,
laužo galvas, koku budu pa-
gerinti buvį prasczioko, bet
tas viskas, kas yra daroma, la-
bai mažą naudą atnesza ir va-
dovai, vieton vaisių, apturi
tikt szirdies kartumą, likus jų
darbui bergždziu. Veizint ant
tokio dalykų stovio, nežinia nē
ką mislyti, kiek musiszkiei
prazudė suzėdytų graszių pa-
dėdami nesaugiose vietose, be
isztikimos gvarancijos, kiti,
kad ir ne dėjo į neatsargias
bankas, prazudė taip-gi ir na-

mieje, ar kizeniuje neszioda
mi, isz jų darbo vaisių tikt lat-
rai pasinaudojo. Apie pra-
gertus ir sudūse iszmokėtus
piningus jau visi gerai žino-
me; kiek yra prazudytų pinin-
gų per tamsunus!

Apszvietimo dalykūse ka-
dan gi geros pasekmės nėra,
tai ir raginimas prie ukės ne-
iszdūs geidžiamų vaisių. Man
garsinant apie žemę porą metų
atgal, atsiszaukė tikt 18 ypatų,
o pirko vienas Szneideris, po
apgarsinimui pereitą rudenį,
atsiliepė 12, isz tų pirko tikt
vienas iki sziam laikui. Tai-
gi mes turime mislijanczių
apie žemę 30 ypatų, o norin-
czių pirkti žemę turėjom tikt
2; isz to matome, kokį lietu-
viai turi palinkimą prie žemės.
Geistina butų žinoti, kiek yra
atsiszaukusių ir pirkusių Ar-
kanse. Visose Suvienytose
Valstijose kas zin ar bus 50
ukininkų. Tai labai mažai
ant 200,000 lietuvių Ameri-
koj! Tą galime susekti pa-
dūdant skaitlių ukininkų isz
kiekvienos vietos į laikrasz
czius. Aplink Thorp, Wis.
yra 14 lietuvių; pagal Vinčą
Butkaucką — Pulaskyje, Wis.
yra 8; Three Lakes, Wis. 3;
Athens, Wis. 1; Kopernik,
Wis. 1; Manitowoc, Wis. 1.
Tai gi isz viso yra Wisconsinė
lietuvių ukininkų 28. Negir-
dėt nieko apie lietuvius vidu-
rinėse valstijose. Yra ukinin-
kų Naujosios Anglijos valsti-
jose, bet ir ten lietuvių nebus
per daug. Malonu butu žino-
ti apie tai; tegul pranesza te-
nykszcziai lietuviai.

Kam rupi labas prascziokų,
tegul ragina anūs prie žemdar-
bystės, kur turės liūsesnį, ge-
resnį ir sveikesnį gyvenimą,
turės užtektiną ateitį dėl sa-
vės ir vaikelių, jaunūmene te-
gul stengiasi nusipirkti žemę
ant iszmokesczio, per tai pri-
pras prie paczėdumo, o paczė-
dumas suteiks laimę ant senų
dienų. Tos laimės mes vis
geidaujame, bet ją turim mes

patys sau pasijieszkoti.

Czia padūtas atsitikimas te-
gul mus pamokina. Penki
metai atgal, vienas lietuvis-
buvo apsisėdęs ant ukės, bet
jam pasirodė per mažai turis
piningų ant prasidėjimo; pa-
liko jis ukę ir grįžo į Chicagą
uždirbti piningų ir ką jis pel-
nė? Nieko ne pelnė: turėjo
pasiskolinti piningų ant tikie-
to, 5 metus nieko neuždirbo ir
dabar jau atsirado drąsa pra-
dėti ukę be piningų. Vargas
suteikė mat drąsą.

Kaslink pirkimo žemės, asz
ne įkalbu, kad pirkty apielin-
kėje Thorp, Wis., tegul per-
ka, kur kam patinka, nors ir
czia vieta taipos-gi ne peikti-
na. Kas žino geresnes iszly-
gas, geresnę žemę ir vietas su
sveikesniu oru, gal bandyti ir
kitur pasijieszkoti; asz tikt
tiek sakau, kibkite prie žemės,
kaip kas galite ir pirkite kur
geriausiai tinka, o nesigailėsite.

Kas nori pirkti žemę ir pas-
toti nepaėgulmingu nū bosų,
tai raszydami, įlėkite marke-
lę už 2c. o gausite mapas su
apraszymu szios apielinkės.
Raszkykite ant szio antraszo:

F. Mikolainis,
Thorp, Wis.

Tikras daigtas dėl tavės.

Uztikrinimas, kur nieko neprazudyt- Galvos
skaudėjimas, liezvio, —niežai ir taktancziol ki-
tolių ligų, kaip tai užsilaktimas vidurių, sužitngi-
mas kepenų gali buti iszgydytom, imant CASCAR-
ETS CANDY CATHARTIC. Tai vis atnaujina-
Parsidūda kožnoi aptiekoi: jei nepagydyt, pini-
gus gražiname. C. C. C. pabandyk dozūtę szia-
dien, nes yra teisingai, 10c., 25c. ir 50c. Paband-
ymas dėl žintos dovanai

Atsiliepimas

į Draugus ir Pažįstamus.

Isztrukusiam isz nagų mas-
kolių 1864 mete, pirma mano
pareiga buvo parasyti „Kny-
gos Teisybių“ dėl paplatinimo
iszmanymo apie tiesas ir pri-
derystes žmogaus Lietuvoje.
Sziadien, baigdamas savo amžį
parasziau knyga po antgalviu:
„Isz ko kyla visokios skrau-
dos žmonijo““. Neturė-
damas kasztų jos iszleidi-
mui praszau visų kurie yra
skaitę „Knygas Teisybių“,

kaip ir visų mylėtojų apšvietos ir laisvės, kuriems tiko jaunų dienų mano darbas, idant teiktusi paaukauti 50 centų ir užsirasyti sav norš po vieną egzempliorių tos knygos ir prišiesti man su savo aiškiu adresu į Scranton, Pa., 421 Penn. Ave. Turiu viltį, jog šitas mano darbas prisidės šimteriopai daugiau pažiniman svieto ir jo surėdymo, negut pirmas mano veikalėlis, o garbė bus tiems, kurių vardai, kaip išleistoju liks minavojami tarpe tautiečių. Kaip tikt atsakantis skaitlius prenumeratorių atsiras, knyga bus padūta spaudon ir kiekvienas gaus tiek egzempliorių, kiek kartų po 50 centų bus prišiuontes. Po atspaudimui jos prekė bus pakelta ant 1 dol.

Kun. B. Dembskis
421 Penn. Ave.
Scranton, Pa.

Pamėgė dėžutę CASCARETS už 10c, geriausia sutaisytoja plaučių ir viršų vidurių.

Isz praėites.

2000 m. — 1887 m.

per

Edvarda Belamy

Lietuviszkai iszguldė Sunus K.

(Tasa.)

Lizdas pramonės buvo lauku kovos, placiu kaip pasaulė, kur darbininkai, užpūdami kartu, naikino energiją, kurią, jeigu butu sunaudoję taip, kaip šiadien, su pasistengimu sutinkanczių, butų pralobinusi visus... Toje karėje ne buvo nei kalbos apie pacėdyjimą ko nors arba dovanojimą gyvybos. Tokis apmislytas iszėjimas ant ano lauko ir naikinimas užsiėmimų, buvusių pirmiaus, mieryje įsikurti ant anų griuvėsių su užsiėmimu savu, reiskė didvyriszką darbą, budinantį visadcs nusidyvyjimą visūmenės. Nėra tame visai skirtumo, kada lyginasi tasai budas kovos su tikra kare, ant kiek

tasai palyginimas lytisi kankynių dvasiszkų ir fiziszkų, kokie draugavo kovoje, ir skurdas, kuris spaudė taip pergalėtūsius, kaip ir tūs, ką buvo nū jų priegulmingi. Ypatingai isz jusų laikų, nieks ant pirmo pažvilgio neuzima taip naujagimi žmogų, kaip tasai faktas, kad žmonės, apsiėmę atlikti kokį darbą, vietoje susivienyti kaip broliai ir draugdartininkai, einanti prie vienodo mierio, veizėjo vieni ant kitų, kaip priešų ir neprietelių, kuriūs reikėjo praszalinti, isznaikinti. Be abejonės buvo tai pasiutimas ir tokių vieta tikt beprotnamyje; bet prie artesnio tėmyjimo, iszrodo visai kitaip... Jusų draugveikėjai, su savo zudymu, labai gerai žinojo, ką darė. Pramonininkai XIX amžio nedirbo taip, kaip musiejie šiadien kartu, dėlei naudos ir užlaikymo draugijos, bet kiekvienas isz jų draugijos kasztais stengėsi pralobti. Jeigu, veikdami tokiu budu, kuris isz jų ir padidino savo turtus jau pirmiaus nū draugijos iszplėsztus, tai buvo tikt retas atsitikimas. Lygiai lengvu ir lygiai paprastu budu buvojo padidinimas asabiszko turto per praktikas kenkianczias visūmenės labui. Piekciausiais priešais kiekvieno buvojo neatbutinai darbininkai jo dirbtuvės, nes prie jusų sistemos toksai traukimas naudos privatiszkos gundė kiekvieną prie te paties užsiėmimo. Tokio mieriu buvo, idant ne padarytu niekas tų daiktų, kuriūs jis darė. Nūlatiniu jo stengimusi buvo užtikrinti sau, pagal aplinkybes, tokį sunaudojimą per užmuszimą ir susilpninimą tų, kurie dirbo tokius jau iszdarbius. Kada jau visus užmuszė, ką tikt galėjo, tada vėl toksai kreipėsi prieš tūs, kurių užmuszti neįstengė, arba permainė vidurinę kovą ant kovos prieš visūmenę, o tai per pakėlimą prekių taip

augsztu, kokias tiktai iszgalėjo mokėti perkantysis. Stengimusi iszdirbėjų XIX amžiaus buvo įgavimas valdzios ant jeib kokio reikalingesnio iszdarbio taip, kad galėtu užlaikyti visados žmoniją rupes tyje stokos ir uždėti prekes, kaip bado mete, ant savo iszdarbių. Tokis pasielgimas, Tamista, vadinosi devyniolik tame amžyje sistema produkcijos. Pats, Tamista, sprėski, ar didesnėje dalyje ir po daugeliu pažvalgų nebuvo tai panaszus anas darbas į sistemą stabdymo produkcijos. Kada, jei turėsimė gana laiko, paspraszysiu Tamistos, idant iszaiszkintumei ją, ko niekados negalėjau suprasti, nors daugel apie tai mislyjau: kokiu budu taip prakiliaus žmonės, koki buvojo Tamistos laike, galėjo taip tankiai tikėti reikalams užganėdinantiems draugiją, kurių mieriu buvo draugijos badinimas. Užtikrinu Tamista, kad dyvyjamės ne isz to, kad svietas ne praturto prie tokios sistemos, bet dėl to, jog neisznyko dėlei visokio neturto. Dyvyjamasis tas dar auga, kada apsvarstome kitokias dar milžiniszkas nūrotas, prie kurių atvedė anoji sistema... Apart naikinimo darbo ir kapitalo per netikusį vedimą pramonės, taip gi pasekmės nūlatinės atmainos jusų pramoniszkoje kovoje, sistema jusų buvo padūta kiekviename laike konvulsijoms, pergalinėzioms lygiai gudrius, kaip ir mulkius, lygiai laimingą pergalėtoją, kaip ir jo auką. Turiu ezionai mislyje pramoniszką persikeitimą, kuris tikdavosi trukyje penkių arba deszimties metų, griaudamas tautos pramonę, apversdamas visus silpnesnius užsiėmimus ir buvo jauziamas net stipriausiems tame persikeitime, pō kurio užstojo ilgi, kaip kada nū keliolikos metų sustojimai, kuriame laike kapitalistai rinko per naują iszsklaidytas sa-

vo pajėgas, o darbininkai mirė nū bado ir kėlė maisztus. Paskui budavo vėl trumpas laikas darbo, o po jo isz eilės nauji persikeitimai ir kartu einanti metai visatino iszsisibaimimo... Plėtojimasis pirklystės, kuris buvo reikalaujamas nū tarptautiszko maino, persikeitimai tie buvo visasvietiniai, kada tūmi laiku jų grūvimas tankiai buvo su didžiu pasiprieszinimu, jūm platesnis buvo laukas apimtas per anas konvulsijas, o tūmi paciu, jūmi didesnė stoka buvo sudrutinanczių centų. Vietoje to, kaip dauginosi ir plėtojosi szaršos pramonės ant svieto, kaip pasidaugino laukas įlosimą įvesto kapitalo, anie persikeitimai ir apsivertimai tapo vis tankesniais, iki ant galo paskutinėje dalyje devyniolikto amžiaus buvojo du metai sunkus ant vieno geresnio, o sistemai pramonės, kuri niekados pirm to ne buvo taip iszsiplėtojusi, nei taip iszsidirbusi, grėšė paojus griuivimo po savo sunkumu.

(Toliaus bus.)

Jei jau jautiesi nesveiku, imk vieną CASCARETS, o iszgydys tave, už 10 ir 20c.

Gromatnyczia.

Liusnoriams Traverse City, Mich. Padėkavonės „Rytui“ už parsargą netalpinsime. Matote „Rytas“ eina už katalikus ispanus, nors ti jie kiekciaus elgiasi už netikias.

Hazletonieziams. Biografijos buvusio kuningo netalpinsime, nes drovu yra suterszti laikrasztį. Jus gerai žinodami kad jis gyvena su Dailydos paczia, turėjote praneszti vyskupui apie tai, arba padaryti savo sudą ir iszvyti tą demoralizatorių. Už kuningo tokį gyvenimą jus kalti esate kad tai daleidote.

INTEKMĖ SOCIJALISZKU SANLYGU ANT VISŲ KULTUROS SZAKŲ.*)

Vertė J. Szidaras.

„Die jedesmalige oekonomische Struktur der Gesellschaft bildet die reale Grundlage, aus welcher der gesammte Ueberbau der rechtlichen und politischen Einrichtungen, sowie der religioesen, philosophischen und sonstigen Vorstellungsweisen eines jeden geschichtlichen Zeitabschnitts in letzter Instanz zu erklären ist“

Fr. Engels.

„Man muss die menschlichen Fehler weder verspotten noch schelten, sondern begreifen“.

Spinoza.

Jeigu kas per nelaimę nustojo vieno pirsšto savo rankos, tai jam, žinoma, yra nesmagu, ypatingai tūmet, kad tas pirsštas yra reikalingas, bet per tai jo kunas, jo sveikata, nejaucia nė kokio trukdymo. Jau daug daugiau kliudo ir trukdo kuno funkcijas netekimas kojų, o ypatingai akių; bet ir nū to ne pervirsz nukencia sveikata ir gyvastis kuno. Jeigu gi susitrukdo darbas smegenų, arba širdies, arba skilvio, tūmet yra pavojuje visas organizmas, nėra visos kuno dalys gauna maistą nū minėtų įtaisų. — Taip gi beveik nieko nekenkia augalui, jeigu nuplėszi nū jo kelis lapus; bet jeigu pažeisti augalo šaknis, per kurias jis traukia į save maistą iš žemės, tūmet augalas nudžiusta, mirszta. — Iš to matyt, kad ne visi kuno organai turi vienokią vertybę.

Kulturizskas žmonių gyvenimas yra taip gi organizmas. Materijalizskos ir idealizskos kultūros šakos, t. y. žemdirbystė, pirklystė, industrija iš vienos pusės ir mokslas, daba dora, tiesdavystė ir valdžia iš kitos pusės, turi prigulėti prie pakėlimo vieszo labo, ir prigulėdamos prie to darbo viena ant kitos, turi įtekmę ir viena nū kitos priguli. Bet įtekmę kiekvienos šakos ant kitų ir ant viso draugijos organizmo yra labai įvairi. Vienos kultūros šakos turi tikt mažą įtekmę ant kitų šakų ir ant viso kultūros organizmo, kitos gi turi didelę vertybę ir svarbumą taip, kad, jeigu jų stovis yra nenormalizskas, tai apserga nū to ir visos kitos organizmo dalys.

*) [Zr. Einfluss der sozialen zustaende auf alle Zweige des Kultur lebens v. J. Sterndritte Aufl. Stuttgart 1891.]

Kaipo svarbiausius organus kultūros organizmo asz pavadinciau; žinojimą (Wissen), dorą ir visūmenės surėdymą arba socijalizskas sąlygas (Zustaende). Jie prilgsta smegenims, širdžiai ir skilviui žmogaus kuno.

Siekiu kultūros yra pakėlimas ir padidinimas visų gerovės per žmonių veiklumą. Bet kulturizskas judėjimas tikt tūmet gali atneszti pageidaujamus vaisius, jeigu jis eina tikrais keliais, o tai atsitiuka tikt tūmet, jeigu žmonės žino tūs kelius, kuriais eidami jie galėtu padidinti savo gerovę (žinojimas) ir jeigu jie nori eiti tais keliais (dora). Prie žinojimo ir norėjimo turi prisidėti da galėjimas išpildyti tai, ko kas nori, o tai priguli nū draugijos surėdymo, nū sąlygų žmonių buvio.

Jeigu žmonės yra tamsūs arba apimti kokio kvaitulio, tūmet elgiasi jie atbulai ir sumazina visūmenės labą, vieton ji padidinti. Jeigu jų papročiai yra sugadinti ir vienas griauja laimę kito dėl savo naudos, jeigu vieszpatauja melagystė, pataikavimas, nūlankumas, prievarta, neteisybė, stoka nūmonių ir būdo, tūmet nū to butinai turi nukentėti ir kitos kultūros šakos. Ir jeigu visūmenės surėdymas yra toks, kad žmonės yra sunkiai suspausti vargo, skursnos ir rupesezių, jeigu smarkiai siaucia ekonomizska kova vienu priešais kitus ir tiesdavystė saugoja naudą atskirų lūmų daugiau, ne kaip naudą visūmenės, tūmet ir visūmenės organizmas su jos sąnariais turi nū to apsirgti.

Iš szitų trijų faktorių, kaip jau buvo minėta, visūmenės surėdymas turi but pavadintas svarbiausiu, nėra jis turi didžiausią įtekmę ant visų kitų kultūros šakų. Taip kaip pagedus skilviui turi sunkiai kentėti kitos kuno dalys, negaudamos užtektinai maisto, taip lyginai nū blogų socijalizskų sąlygų turi pasigadinti ir apsirgti visos dalys kulturizsko kuno, taip gi apszvietimas ir dora.

Socijalizskos sąlygos palieka aiskius ženklus ant viso kultūros organizmo arba kitaip sakant: *visa kultura yra įleidusi šaknis į visūmenės surėdymą ir nū to surėdymo priguli jos buvis.*

Žemiaus bus tai iszguldyta aiskiaus ir placiaus.

I.

Žinojimas, t. y. tikras supratimas visatos (universum) ir atskirų daiktų, yra tai aiszki priešgynystė prieš dviejų tamsybės spēkų: nežinios ir netikro žinojimo (paklydimas arba prietarai).

Vis augsztyt ir augsztyt pasikelia saulė teisybės ties žmonijos horizontu, vis daugiau ir daugiau apszviečia ji tamsybę ir iszsklaido paklydimu ukus.

Toks pasklidimas szviesos galėjo įvykti tikt pradėdant nū 16 amžiaus, kada tikėjimas į autoritetus paliovē slėgęs ir silpninęs žmogaus dvasią, kada empirija (pažinimas, temijimas ir bandymas) vėl įgijo savo tiesas ir kada (dėka Anglijos filosofui Baco iš Verulamio, 1561–1626) prie metodo dedukcijos da prisidėjo svarbus metodas indukcijos.* Nū tos gadynės atsigimimo (renaissance) mokslų vis szviesiau ir szviesiau darėsi ant žemes, abudu demonai: nežinia ir paklydimas buvo vis daugiau ir daugiau stumiami szalin. Arimanas buvo apgalėtas, Ormuzdas paėmė virszų.**)

Bet vis gi ir dabar da paklydimas ir tamsybė nepaliauja siautę civilizūtoje žmonijoje. Saulė teisybės da ne pakilus yra iki zenitū, bet stovi da tikt ant kraszto horizonto. Jos szviesa su savo aukso spinduliais apszviečia vos tikt virszunes kalnų, giliau gi ant žemės vieszpatauja da prieblanda ir tamsi naktis.

Dėlko gi taip yra? Dėlko gi spinduliai pažinties negali pereiti į tarp visūmenės, ir kodėl žmonės užmerkia savo akis priešz gausią szviesą? — Szitas apszreiszkimas jų iszrodo keistu, nes sziaudien daugelis kelių palėngvina žmonėms įgijimą mokslo. Jau dabar mokininti neszneka tarp savės lotynizskai, kaip kitą syk, taip gi senai jau isznyko mokintas žargonas Hegelio pasekėjų.

*) Dedukcijos metodas pritaiko tiesas prie pažinimo atskirų apszreiszkimų; indukcijos metodas iš pažinimas atskirų apszreiszkimų suteikia supratimą visatos arba tiesų. Kiekviens iš minėtu metodų yra gers savo sferoje. Tikras atskyrimas szitų sferų yra uždūtis filosofijos [Erkenntnisslehre]. Geriausiai ir aiskiausiai iszrisza szitą klausimą filosofija Spinošos.

***) Persų mitologijoje Ormuzdas yra dievu szviesos, o Arimanas dievu tamsybės Paskutinis yra tėvu žydų satanos [szėtono] ir kriksziūnių velnio.

(Tolius bus.)

Kero dukte.

Paszvėsta

atminčiai sesers Onos.

(Tąsa.)

Pabucziavimai ant lūpų
Jų tirpsta ir brangaus
Laiko valandos greitai lekia.
Bet jau greitai dangaus
Plotus apleis mėnū. Dabar
Jis per debesėlj
Tykiai breda.

Ji:

„Laik's namon eit'.

Jis:

— Norint' truputelj

Dar pabuk'.

Ji:

„Jau vėlai, laikas,

Greitai mėnū leisis!“

Jis:

— Vakar-gi tu buvai kolei

Rytūs' ausra taisės.
Kodėl-gi taip greitai sziądien
Persiskirt tu nori?
Anksti dar! dar vieversėlių
Giesmės neskamb ore. —

Ji:

„Bet asz bijau, kad namiszkliai

Man' nepasigestu.
Ką sakytu, kad sėklyczioj'
Tėvai man' nerastu?!...

Jis:

Tu nežinai, kaip man sunku

Persiskirt su tavim!
Kiek tu laimės, kiek tu džiaugsmo
Dovanoj' man sėvim!
Tu nežinai, kaip tu brangi
Esi man, kaip myliu
Tave karsztai. Tu neregi
Mano szirdies gilių
Žaizdų. Sunki mano dalis, —
Dalis vargdieninė,
O gyvata mano — tamsi
Naktis rudeninė.
Ir lyg sziolei ant manęs
Skurda vieszpatavo,
Bet bucziavimais ir zodžiais
Maloningais savo
Tu prikelei man' isz miego
Karsztą pajautymą
Pirmos karsztos meilės — mano
Szirdis jausti ima.
Asz vargdienis, bet tu — mano,

Ir asz es' turtingas,
Linksmi yra mano dvase
Ir darbas man lengvas.
Tu dėl manęs — viskas, Tavo
Žaidriose akyse
Patalpintas visas dangus,
Jo gražumai visi.
Jose naktis tamsi, kurioj'
Žvaigždės szviecz' ir mėnū,
Jose skaisti saulė, jose
Pavasario diena;
Jos' gilus, grynus, skaistus
Dangaus mėlynumas,
Gilios slaptys meilės, visos
Pogimio gražumas!...
Jose visa mano laimė,
Mano žemės rojus...
O tu szaipeiši taip linksmi!
Szviesei taip, kaip Mojus;
Balsas, — kaip užimas krumų
Prie lengvaus vėjelio,
Kaip skambėjim's srovio vandens,
Kaip giesmė pauksztelio.
Apie tavę vien dumoti
Asz atrandu laimę
Bet dumojanti taip, tankiai
Apima man' baimė,
Kad pāmislj' apie tą asz
Koks skyris tarp mūsų.
Tu es' ukininko dukte,
O asz — tarnas jusų.
Tad' isznyksta, kaipo dumai
Ta saldi svajonė
Ir suspaudžia dvasę mano
Sunki abejonė.

Ji:

O, mylimas, veltu tave

Kankina skurdiena.
Jei taip sunk' tau persiskirti —
Asz busiu ik' dienai.
Susiramink, mano mylims —
Asz tavo visados
Ik pat kapų mus neperskirs
Niekas ir niekados...
O, brangiausias, myliu tave,
Tave, laimę savo!
Atsidūdu tau ant visad',
Visad esmu tavo!...
Buczūk manę.

Ir rankytėms

Ji jį apkabino,
O akytės aszareles
Per skrūstus sriovino.

(Toliaus bus.)

Mythai, pasakos ir legendos

(Tasa.)

59. Liga.

1. Liga bastosi pavidale baltos moteriszke. Kam ji pasirodo, tas suserga ir numirsza.

2. Jeigu balta mergina prie ko prisiartina, tai zinoma, jūg apsirgsi. Galima taip gi nuspresti, kaip smarki bus liga. Mat jeigu baltoji merga pasirodydama eina didyn ir didyn, tai taip gi ją matantis ipūla į labai smarkią ligą. O jeigu baltoji merga pasikelia nedang ką per prigimtą žmogaus didumą, tai liga taip gi nėra sunki.

3. Nū Ligos pareina visos ligos. Jeigu toji pasirodo kokioje szalyje, tai ji ten palieka kiauszius visokio didumo, isz kurių paskui ligos iszsiperina. Rods Sveikata visūmet isz siunczia aniolą, kurs turi kiauszius sunaikinti. Ir gi aniolas panaikina kiauszius, kurius jis suranda, taciaus tulas kiauszis pasilieka nū jo nepatėmytas, ir tada isz tojo pasidaro liga.

4. Liga yra velnė, kuri kartais žmonėms per langą žiuri nėra ir tą, kuri ji pamato grincioje, paszaukia jo vardą. Jeigu tasai atsiliepia, tai jis suserga, o jeigu jis tyli, tai jam nekaspas nepasidaro.

5. Gyventojai vieno kiemo sodziuje Sterbajų iszgirdo vieną vakarą szunį ant kiemo nepaprastai balsiai lojant. Kada jie iszėjo ant kiemo, pamatytu, kas ten darosi, jie iszvydo baltą moteriszke, stovinczią priesz jū, kuri umai ant jų numetė baltą skepetą. Potam dingo baltoji moteriszke. Gyventojai namų isirgo ir veikiai potam pasimirė. Tai gi baltaja moteriszke nekaspas kitas nėra buvęs kaip Liga.

60. Cholera.

1. Cholera yra balta moteriszke. Ji vazinėjasi vežime, palydima jūdu ypatų, po szalį. Baltoji moteriszke turi szvilpynę prie savęs. Kada vežimas sodziuje vaziuja pro namus ir baltoji moteriszke toje paczioje akimirkoje suszvilpia ant savo szvilpynės, tai viena isz jūdujų ypatų supliekia su botagu linkon tūjų namų. Tame name potam iszmirsza visi gyventojai.

2. Kada metų metas atgal cholera siautė, tai vakare matydavo jūdą vežimą vaziuojant per sodzius. Jūdanjame vežime, kuri traukė jūdi arkliai, sėdėjo ypatos, kurių viskas buvo jūda, veidas, plaukai ir drapanos. Taip gi botagai, kuriuos jos turėjo, buvo jūdi. Jeigu viena isz jūdujų ypatų su botagu ant kokių namų supliauszkino, tai tame cholera kilo ir visi gyventojai namų iszmirė.

Nekurie žmonės pasakoja taip gi, kad jie mato taji vežimą ne keliais, bet ore vazinėjantį.

61. Maras.

1. Maras pasirodo kaipo baltai apsirėdziusi moteriszke.

2. Jeigu kas aplink savę aprėzia skritulį, tai Maras negali prisiartinti.

3. Norint sodzių apsergėti nū apsilankomo Maro, reikia su arklų septynias vagas aplink taji iszvagoti.

4. Maras joja raitas ant balto žirgo: rankoje laiko botagą. Jeigu jis su botagu supliekia į kurią nors linkmę, tai mirszta žmonės, kurie gyvena toje szalyje.

62. Aniolas sargas.

1. Kudikiui miegant, aniolas budi prie jo. Bet jeigu

pabueziūtum miegantį kudikį, tai aniolas bėga szalin. Todėl nevalė bueziūti jokį kudikį, kada jis miega, kitaip atimtum nū jo apgynimą, kokį suteikia jam Aniolas sargas.

2. Žmogui gemant, prisigretina prie jo aniolas; vadiņa jį Aniolu sargu. Tasai pasilieka per visą amžių žmogui prieš szalies. Kada ans mirszta ir jeigu ans prie gyvos galvos yra dievūtu buvęs, tai Aniolas sargas nesza ano duszią į dangų, o jeigu žmogus nėra dievūtai gyvenęs, tai jis perleidžia ano duszią Velniui.

63. Aniolas smerties.

1. Kada kam pareina mirti, tai Aniolas smerties perpjauja jam su žirklėmis siulą gyvatos.

2. Aniolas smerties joja raitas ant balto žirgo per szalį. Ant savo krutinės jis turi pusantro tukstancio akių, idant jis galėtu viską matyti ir nekados nereikalautu visas akis užmerkti, kada kelios dėl miego užsidaro. Žmogui mirus, jis iszplėszia anam žarnas ir bloszkia jas numireliui į veidą.

3. Kada nesza ką į kapines arba vežant, paimtum szmotą popieros ir perdurtum joje skylutę, tai žiuriūt per tą skylutę, galima paregėti Aniolą smerties, kaip jis szoka priesz karstą (grabą) su skripka rankojė. Taciaus tam, kurs tai daro, gresia prie to dideli pavojai.

64. Moteriszke smerties.

1. Pasirodzius Moteriszkei smerties kokiam sodziuje, per visas dienas varpus skambina. To nedarant, daugelis žmonių numirsza sodziuje.

2. Vieną dieną du buru buvo pabaigę darbą lauke ir ėjo namon. Sztai umai vienas isz jų pamatė isz tolo didelį, baltą pavidalą. Jis savo palydovui ant to pamojo, bet tasai sakėsi nėko nematęs. Baltoji moteriszke ėjo vis artyn, tiesiok ant buru; kada ji buvo visai arti jo, umai ji pradingo.

Kada parėjo abudu namon, pasirodė, kad moteris buru, kurs buvo matęs baltąjį pavidalą, buvo pasimirusi. Tai gi jam buvo pasivaidinusi Moteriszke smerties.

3. Kitą kart Jokubave buvo moteriszke apsirgusi. Josios vyras iszsirengė į kelią, parnesztu isz aptiekos Kretingoje gydūlių nū ligos. Pakeliui prisidraugino prie jo koks pažįstamas. Staiga vyriszkis, kuriō moteris apsirgusi buvo, iszvydo baltą moteriszke priesz savę, kuri jam pasakė, kad jis eitu namon. Tucz-tūjau baltasai pavidalas buvo pradingęs. Buras klausė savo pažįstamojo, ar jis esęs matęs vaidylą. Ale tasai tvirtino nėko nei matęs nei girdėjęs, nors buvo szviesi, skaisti diena. Abudu buru netoli buvo nuėjusiu, kaip vėl pasiantrino tās pats atsitikimas. Dabar buras, kuriam baltaji moteriszke buvo pasirodziusi, tūjau grįžo atgal. Namie jis rado savo moterį pasimirusią.

Kada jis papasakojo savo susėdams apie prisivaidinimą, tiejie jam pasakė, kad baltoji moteriszke esanti buvusi Moteriszke smerties.

4. Vieną dieną moteriszke isz Kretingos triusėsi lauke. Galiaus ji rengėsi eiti namon. Umai radosi balta moteriszke prie jos szalies, kuri jos klausė, kaip einasi josios duktere. Moteriszke atsiliepė, kad kiek ji zinanti, labai gerai, nės ji buvo savo dukterį prie geriausios sveikatos palikusi namie. O svetimoji tarė, kad ji esanti girdėjusi, jūg dukte burės labai serganti. Potam baltoji moteriszke buvo umai dingusi. Pilna iszgastingos prajautos burė skubinosi namon. Kada ji įėjo į savo grinczią, tai jos dukte gulėjo negyva patale.

(Toliaus bus)

